

Dr. GÁSPÁRDY ELEMÉR ÉLETRAJZ

könyöki Dr. Gáspárdy Elemér 1881. február 15-én született Egerben, régi nemesi családban. A Nyitra megyéből származó család a nemességet I. Lipóttól kapta, aki földrészünknek egyik leghatalmasabb uralkodójaként 48 évig magyar- és cseh király volt, ugyanakkor 47 esztendeig a Német Római Birodalom császára. Ezt a címet Pozsonyban hirdették ki 1659-ben, személy szerint Gáspárdy Lukácsnak, feleségének Halassy Erzsébetnek, leányának, Katalinnak, György és Mihály nevű fiainak. A kiváltságlevél megillette örököseiket és mindkét nembeli utódokat is, másolatai megtalálhatók a Magyar Nemzeti Múzeumban, a Nyitra megyei- és az Esztergomi Levéltárakban.

Édesapja **könyöki Gáspárdy Géza (Gejza)** - 1837-1891 - Egerben született. A Ciszterci Rend Egri Katolikus Főgimnáziumba járt középiskolába, majd édesanyja kívánságára festőművész ambícióját feladva a jogi pályát választotta. 15 évesen már a Pesti Királyi Egyetemre járt és tanulmányai befejezése után a vármegye szolgálatába állt. Először, mint cs. kir. törvényszéki fogalmazó helyezkedett el, majd 1856-ban a mezőkövesdi járásbírószágon segédbíró, később Tarnajárásban (Heves vm.) szolgabíró.

Édesanyja **okolicsnai Okolicsányi Celesztia** (1841- 1892) a felvidéki Liptó vármegyéből származó nemesi család szülöttje. A család kiválóbb tagjai: katonák, alispánok, főszolgabírók, zárdát és templomot építő földbirtokosok, országgyűlési követek, képviselők, jezsuita szerzetesek voltak. Szülei huszonhét évig tartó házasságukból tíz gyermekük született, heten Egerben, hárman Pusztavezekényen, de a 10 gyermekből csak heten érték meg a felnőtt kort.

Gáspárdy Gézának a hivatalát 1867-ben politikai okokból megszüntették, ezért Pusztavezekényre (ma Hevesvezekény) birtokára vonult vissza gazdálkodni, három esztendő után visszatérve Egerbe ügyvédi irodát nyitott és Heves vármegye egyik legkeresettebb, leggazdagabb ügyvédje lett. A nagy család ebben az időben **Eger belvárosában a Széchényi utca 12.sz házban lakott**. Az 1960-as évek végéig a kapuboltozat alatt egy nagyméretű freskó volt látható, ami a Gáspárdy gyerekeket Girardi-kalapban ábrázolta.

Mint ismert közéleti személyiség aktív részese volt az egri társadalmi- és szakmai életnek. Még egy 1861-es névjegyzék szerint az egri lövölde részvényes-, majd választmányi tagja. Ő volt az Egri Kereskedelmi és Ipari Hitelintézet elnöke, 1889-ben az Egri Ügyvédi Kamarának választmányi tagja. Fontos szerepet töltött be a megyei és a városi Törvényhatósági Bizottságban és az Egervárosi Képviselő Testületben is. Továbbá az egri szőlő részvénytársulat igazgatói tisztét is ellátta majd 1890-91-ben igazgatója lett az Egri Törzskaszinónak. Vezető szerepe volt a Nőegyletben is. Tagja volt a nyári színpad felügyelő bizottságának. Otthona a társasági élet egyik központja volt. Az „**Eger és Vidéke**” című hetilapnak alapításától haláláig munkatársa volt és három évig szerkesztője. A lap tulajdonosa és alapítója bátyja, **Gáspárdy Gyula** (1836-1891) volt.

Gáspárdy Géza dédapám 1890. december 26-án halt meg Egerben. Halála napján Eger minden középületére fekete lobogót tettek ki. Tevékeny és eredményes munkásságának, továbbá takarékoságának köszönhetően tekintélyes vagyont hagyott utódaira.

Gáspárdy Géza, Elemér legidősebb testvére, 1864-ben született Egerben. **A Géza név a családi szokásoknak megfelelően az elsőszülött fiút illette meg**. A bécsi Keleti Akadémiát végezte és **diplomata pályára lépett**. Szülei korai halála után Elemérnél és legkisebb öccsénél Bélánál egy

ideig a gyám szerepét is betöltötte. Idősebb volt náluk 17-19 esztendővel, de a gyámságra fordított idejének határt szabott, hogy többnyire külföldön tartózkodott. Tökéletesen beszélt francia, német, spanyol, olasz, angol, török és orosz nyelven, megértette magát szerbül, görögül, portugálul, arabul és perzsául is. Isztambulban, Zürichben, Konstantinápolyban **alkonzul**, Belgrádban, Marokkóban, Marseilleben **követségi titkár**, Rómában pedig **követségi tanácsosi** rangot ért el. Mexikóban **konzul** is volt. Tevékenységéért több kitüntetést kapott. Ő volt az első a családban, aki nagy szorgalommal, lelkesedéssel összeállította a családfát. Mint cs. és kir. **alkonzul** 1892-ben az osztrák-magyar nagykövetségről több levelet ír *Csontos Jánosnak* és *Nagy Ivánnak*, a **Kép**, a **Koppauer**, a **Kántor** és a **Gáspárdy család nemességének** és családi címerének földerítésének témájában. A Széchenyi Könyvtár Kézirattára őrzi ezeket a leveleket, másolatuk a családukunknál. **Számos kitüntetést kapott.** Többek között a II.o. polgári hadi érdemkereszt, bronz polgári Jubileumi Emlékérem, II.o.szerb Takovorend, II.perzsa Nap-és Oroszlánrend, kapott kitüntetések Portugáliában és Poroszországban is, megkapta az Olasz Szűz Mária és a Lázár tisztje kitüntetést és a IV.o.Török Oszmán Rend fokozatát is. Idősebb korában feleségével együtt, öccse Elemér szomszédságában a Szilágyi Dezső tér 1. sz. házban lakott, majd 1944-ben Vas megyébe költözött, és valószínűleg Széchenyi grófokkal együtt elhagyta az országot. A négykötetes **Keresztény Magyar Közéleti Lexikon** amit Budapesten, 1940-ben adtak ki, közli röviden életrajzát.

Gáspárdy Anna, (Eger, 1867) Elemér legidősebb nővére *Máhr Dezső* felső- ábrányi földbirtokoshoz ment feleségül és az ő házasságukból is tíz gyermek született.

Gáspárdy Armand nevű bátyja festőművész (Pusztavezekény, 1871) Németországban végezte el a Művészeti Akadémiát, Párizsban és Rómában járt tanulmányúton. Festett táj -, zsáner- és történeti – képeket, de mint portréfestő szerezte meg környezetének elismerését.

Gáspárdy Béla (Eger, 1879) gazdasági oklevelet a Magyaróvári Gazdasági Akadémián kapott. Gróf Széchenyi Péter Vas megyei nagybirtokát (Rum, Rumharaszt, Homokszentgyörgy) vezette 25 évig mint gazdasági főtiszt, majd jószágigazgató. Az első világháború két esztendejében főhadnagyként szolgált. Ifjú korában az élő galamblövészet sportágban nemzetközi sikereket ért el, **világbajnoki egyéni bronzérmes is.** Az 1922-es esztendőben magyar galamblövő bajnok. Egyedülálló módon ebben a sportágban több mint harminc éven keresztül az élvonalban szerepelt. Nagypámmal igen jó testvéri viszonyt ápoltak egész életükben. Béla az 1944-es esztendőben a szovjet csapatok előrenyomulása miatt szeretettel adott helyet rumi szolgálati otthonában a nyugatra menekülő rokonoknak, barátoknak, ismerősöknek.

Gáspárdy Olivér (Eger, 1883.) öccse nyolcesztendősen diftériában halt meg.

Elemér kilencedik gyermekként látta meg a napvilágot. Gyermekéveiről nem sokat tudunk, de az biztos, hogy a jó mód, a gondos nevelés a szeretetteljes környezet, a nagy család megalapozta és biztosította az élethez való erőt, szorgalmat, ambíciót, küzdeni tudást, állhatatosságot. Édesapjának, bátyjainak, a rokonoknak és barátoknak életpéldája is jó irányban befolyásolta őt a későbbiekben. Szülei korai halála következtében (édesapja 54, édesanyja 51 éves korában hunyt el), 10 évesen teljes árvaságra jutott. Béla testvérevel együtt először az egyik Okolicsányi nagybácsi gyámsága alá került, majd Géza bátyjához, aki akkor már mint diplomata Magyarországtól gyakorlatilag állandóan távol teljesített szolgálatot. A fiúk szinte felügyelet nélkül nőttek fel.

Szüleitől nem csak szellemi, de komoly anyagi örökséget is kapott. Béla és Olivér fivéreivel együtt közösen **örökölte az 1.000 magyar holdnyi Hevesvezekény külterületén fekvő ősi birtokot**, amelynek jövedelme gond nélkül fedezte tanulmányait.

Elemér a gimnázium nyolc osztályát öt helyen végezte el. A Ciszterci Rend Egri Katholikus Főgimnáziumában kezdte, folytatta a piaristáknál a mai Szlovákiához tartozó Podolinban, majd Pozsonyban ismerkedett a középiskola tananyagával. Az 1895/96-os tanévben – a Kisújszállási (Jász-Nagykun-Szolnok vm.) Református Gimnázium V. osztály tanulói között van. Végül **az érettségit Érsekújvárott az államilag segélyezett Községi Katolikus Főgimnáziumban tette le (1901)**, ami jelenleg szintén Szlovákiához tartozik. Jogi pályára készült, az Egri Érseki Jogakadémia hallgatójaként a Liceum épületében kezdte a tanulmányait, de jogi diplomáját végül nem itt kapta meg, hanem az 1872-ben alapított Kolozsvári (ma Babes-Bolyai) Tudományegyetemen.

Elemér 1903. február 28-án –még mint joghallgató feleségül vette szigeti Buzáth Saroltát, Eger egyik igen szép hajadonát. A fiatalok egy hevesvezekényi vadkacsavadászon ismerkedtek meg. Ebben az időben még Elemér a heves megyei Hatvan városában a Hatvani út 9. sz. alatt lakott, menyasszonya Egerben, a Kossuth téren -ma Dobó tér - szüleivel és Anna nővérével. Az esküvői tanúk a nagyidai születésű, Egerben lakó *Okolicsányi Lajos* és a vezekényi születésű pápai *Vratarics Gyula* földbirtokos, banktisztviselő. Elemér apósa –**szigeti Buzáth Lajos** (1855-1899) Egerben a Piac –téri (ma Dobó-tér) a **Kígyó nevű gyógyszerár tulajdonosa volt**. Nevéhez fűződik a híres gyomorerősítésre használatos Buzáth Lajos féle „**Egri Víz**” egyik titkos receptjének összeállítása, amelyet korábban a jezsuiták is előállítottak. Számos társadalmi funkciója volt, több kulturális egyesületnek volt pénztárosa, az Egri Kereskedelmi és Iparhitel Intézet elnöki és az egri szőlő részvénytársulat igazgatói pozícióját is betöltötte. Később, mint szőlő nagybirtokos **nemességet kapott Ferenc József királytól** az 1898. májusában kiadott levéllel, a szőlőművelésben elért kiváló eredményeiért. A család máramarosszigeti eredetű, ezért kapta a „szigeti ” előnevet.

Szőlőtelepítéseivel azonban hatalmas adósságokba verte magát, a család anyagilag tönkrement. Anyósa az előkelő kassai Német Lovagi Rend család tagja, a ritter von Eiesenmayer nemzetség sarja, **Bajzáth Emilia** volt. Az ifjú pár az esküvőjük után az egri Deák Ferenc u. 18 sz.-ba költözött.

Két leányuk született. **Sarolta** Egerben 1904 szeptemberében és **Marianna** (Marica) 1909 augusztusában látta meg a napvilágot, szintén Egerben.

Gáspárdy Sarolta első férje *szalgéri Szalgháry Tibor*, a nála 16 esztendővel idősebb, (1888 -1939) hevesvezekényi földbirtokos, kinek tulajdonát több mint 300 hold föld képezte, A 18.sz.-ban a Szalgháry család birtokában volt Hevesvezekény kétharmada. A Szalgháry és a Gáspárdy birtok egymás szomszédságában volt és a házasságot a szülők kívánságára kötötték meg 1924-ben. Ebből a házasságból született Elemér nagyapa első unokája, 1925-ben **Szalgháry Tamás** Hevesvezekényen. A fiatal pár felújította a Szalgháry kastélyt és abban rendezkedtek be, de kapcsolatuk nem volt tartós, mert négy esztendő múlva elváltak. Szülei korai válása után Tamás édesapja házában nevelkedett, majd annak halála (1939) után, mivel még csak 14 éves volt, Dr. Makay Lajos négy gyermekes vezekényi földbirtokos lett az árvaszék által kinevezett gondozója, de a gyámságot Elemér nagyapa gyakorolta.

Gáspárdy Sárika férjhez ment másodszor is. Ez a házasság már nagy szerelemből született. Az új férj **vitéz gálochi dr. Tömösváry János a hatvani járás főszolgabírója volt**, Hatvanban egy nagy szolgálati lakásban éltek, ahonnan 1943-ban Rumba (Vas megye) menekültek a közeledő front elől. Rövid ausztriai tartózkodás után azonban hazajöttek, Egerben telepedtek le. Az Édesapát

megfosztották a nyugdíjától. Kitanulta a villanyszerelő szakmát és mint raktáros tartotta el családját. Egész életében szorgalmas, egyenes gondolkodású, gerinces ember volt. Hatalmával sohasem élt vissza. 1969-ben tudtak felköltözni Budára egy alagsori lakásba.

Ebből a házasságból három gyermek született. Tömösváry **Thea** 1929-ben, Dr. Tömösváry **Hanna** 1930-ban, ők Heves városában, míg ifj. Dr. Tömösváry **János** 1943-ban Budapesten született.

Gáspárdy Marica 1933-ban ment férjhez. Zenei tanulmányait nem folytatta, de egész életében nagyon szépen zongorázott. Novemberben volt az esküvője Budán a Margit körúti ferences templomban. A férj a fiatal orvos **dr. Ferenczy Károly** lett, aki később az Orvosegyetemen docense, a magyar fogászati röntgenológia tanára, tudósa, és egyik jeles meghonosítója. Elemér nagyapák béreltek ki számukra egy nagy lakást Pest belvárosában és megvették a fogorvosi rendelő berendezését is.

Gáspárdy Elemér és Sárka unokák a Ferenczy családban: **Tamás** (1934-1985) **Judit** (1938-), és **kis Marica** (1942-2000).

Elemér szüleitől – Béla és Olivér fivéreivel közösen - örökölte az 1.000 magyar holdnyi (Kb. 50 hektár) hevesvezekényi birtokot. A szülőktől kapott gazdag örökség közül 1905-öt követően egyetlen ingatlan sem maradt a Gáspárdyak tulajdonában, csupán Elemér tartotta meg az ősi, még nagyanyjától, *szalgéri* Szalgháry Rozáliától eredő birtok 160 magyar holdat kitevő részét.

Hevesvezekény, Barátok

Mind Gáspárdy nagyszüleimnek mind a Ferenczy család életében Hevesvezekény sokat jelentett. Meghatározta az életvitelünket, a társasági kapcsolatukat, a szabadidejüket, a sportolási lehetőségeket. Elemér nagyapa rendkívüli jó vadász volt szerette ezt az elfoglaltságot. Ha erre nem volt módja, borocskát mellett kvaterkázott, adomázott, sakkozott, kártyázott. Nagyon szerette a földet.

A Gáspárdy ház a Toldi Miklós u. 8. sz. alatt, a falu központ felé eső részén állt. A ház egy egyszerű parasztházból lett átalakítva, egy kis kerttel és ha jól emlékszem a háziállatok tartására egy rész el volt kerítve, libáink, kacsáink voltak. Főzni nagy Panni főzött (özv. Nagy Fábiánné), aki dolgos szakácsnője és házvezetőnője volt Nagyszüleimnek. Emlékeimben arca elevenen él. Leánya, „kis Panni” Édesanyáméknál lett a három gyermek dajkája, ránk gyerekekre később is ő vigyázott és végezte azt a munkát, amit mint kis cseléd rábíztak. Szüleim és nagyszüleim mindenkivel barátságosan tisztességes hangon beszéltek, a személyzetet megbecsülték. Igaz emberek voltak. Keresztények? Demokraták? A viszonzás igen kemény volt. Amikor az 50-es években nyaranként feljöttek a Római fürdőn levő kis házunkba a téli hónapokra, hogy a kiigényelést elkerüljük, az Ivanics család néhány év múlva a szóbeli megállapodást megszegve nem ment vissza Hevesvezekényre. Megtehették. A világ nekik állt. Rossz emléket hagytak maguk után.

Elemér nagyapa birtoka a térképen **Zsindelyes tanyának**, helyenként **Gáspárdy tanyának** volt jelölve. Heves felől érkező közvetlenül a városka előtt, az út jobb oldalán húzódott, aminek egy része mocsaras terület volt, itt állandó jelleggel csak a juhászok laktak.

Gáspárdy Elemér és Sárka házaspár közben Budapestre költöztek a II. Margit krt. 1. földszinti tágas lakásba.

Elemér legjobb barátja **vitéz szinai Szinay (Sznistsák) Béla** tábornok, szintén Egerben született és

korban is igen közeliek voltak egymáshoz (sz.1880), nagybirtokos, **a honvéd tisztképző Ludovika Akadémia parancsnoka**. 1931- 1936 között altábornagyként a Magyar Királyi Csendőrség országos parancsnoka, továbbá az Egyetemi és Főiskolai Önkéntes Nemzeti Munkaszolgálat vezetője. A Magyar Katona Írók Körének elnöke. Sokat vadásztak együtt a vezekényi határban. Szinay – felesége Vratarics Baba néni (1880-1949), Vratarics Gyula unokatestvére lett – kúriája utóbb a Vratarics család birtokába került s ma a Polgármesteri Hivatal épülete (Alkotmány u.). Szinay Béla 1948. szeptember 8-án az ÁVO zaklatásai következtében Budapesten önkézzel vetett véget életének.

Elemér hevesvezekényi birtoka a háborút követően az államosítás sorsára jutott. A Hevesvármegyei Földbirtokrendező Tanács 1945. június 9-i határozatával kimondta a 116 kat. hold (ebből 79 hold szántó, 11 hold rét, 24 hold legelő, 2 hold egyéb) területű birtok egészben való igénybevételét s azt csakhamar tészesítették. Az I. fokú döntés ellen Elemér az Országos Földbirtokrendező Tanácshoz fellebbezett ugyan, de eredménytelenül. Enyhe vigaszt jelentett, hogy az 1991. évi XXV. tv. alapján leszármazottjai részesültek az elvett föld utáni kárpótlásban. Mi nem tartottunk rá igényt.

Mint Heves vm. törvényhatósági bizottságának és Hevesvezekény képviselőtestületének tagja, a Hevesi Sport Egyesület díszelnöke. Heves vármegye és Heves község közéletében is előkelő szerepet töltött be, képviselőként a hevesi belvárosi iskola építéséhez 25.000 pengő, az artézi kút fúrásához 8.000 pengő, a kultúrház létesítéséhez pedig 16.000 pengő államsegélyt, illetve kölcsönt tudott kapni. Közbenjárására elindították Heves és Ludas (Heves vm.) között az autóbuszjáratot és a hevesi szőlőknél vasúti megállót létesítettek. Boconád, Tarnaméra, Tarnasárány, Zaránk, Erk, Tarnaörs, Visznek és Nagyfűged (mind Heves vm.) községek közintézményeire is jelentős összegű államsegélyeket szerzett.

Választókerülete valamennyi községében, minden esztendőben beszámolót tartott, amit előtte egyetlen képviselő sem tett. Jelentős szak- és szépirodalmi tevékenységet folytatott, számos politikai és gazdasági cikke jelent meg a különböző folyóiratokban és napilapokban. 1938. január 15.-től az 1905. óta kiadott s még az Elemér általi átvételének évében megszűnt Közigazgatási Közlöny c. közigazgatási és politikai hetilap utolsó felelős szerkesztője volt. **A Révai-lexikonban** (Révai) ő írta a vasutak tárgykörébe tartozó vasúti gazdaságtan, jog és statisztika részeket; budapesti és vidéki lapokban tárcái, versei jelentek meg.

Elemér jó barátja volt **dr.Turchányi Aladár** is. Valószínű, hogy Elemér nagyapja, mint Kereskedelmi Minisztérium osztálytanácsos, a munkája révén került kapcsolatba dr. Turchányi Aladárral, akivel évtizedeken keresztül hűségesen ragaszkodtak egymáshoz. Ez a barátság mindkettőjüknek sokat jelentett a háború utáni súlyos nehéz időkben is főleg az ötvenes években. Csütörtöki napokon Aladár ment fel Elemér Szilágyi Dezső téri otthonába, ahol sakkoztak, beszélgettek, tartották egymásban a lelket.

Elemér hivatali karrierje, munkássága

Nagyapja 1905. május 7-én a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen nyerte el az államtudományi -jogi doktori -oklevelet. Az elnevezés ma Babos-Bolyai Tudományegyetem, jelenleg Romániához tartozik.

Pályafutását 1905. szeptemberében, mint Heves vármegye tiszteletbeli **aljegyzője** kezdte, innen

került 1906. január 3.-tól a Kereskedelemügyi Minisztérium Elnöki Osztályára ahol a vasúti ügyekkel foglalkozott, mint **segédfogalmazó**. 1914-ig fogalmazóként a Közlekedésügyi Minisztérium által indított közlekedésügyi tan-folyam keretében szervezett vasúti tisztképző tanfolyamon kinevezett **rendes tanáráként tíz évig oktatta a vasúti földrajzot és történetet**. Sokszor kapott vasúti **szakértői feladatot** is.

1915. február hó 15.-én megjelenik **400 oldalas tankönyve „Vasúti földrajz és történet”** címmel, amely kitüntetett elismerésben részesül. „A szakkönyv Beöthy László kereskedelemügyi m. kir. Miniszter úr Ő Nagyméltóságának felkérésére készült 1913 júliusában” – írja a szerző a Bevezetőben. A Közlekedési Minisztérium által indított közlekedésügyi tanfolyam keretében szervezett **vasúti tisztképző tanfolyamon jegyzőként** működött, 1918-ban **miniszteri segédtitkári**, majd a VII. fizetési osztály szerinti javadalmazással **miniszteri titkári** kinevezést kap. A Tanácsköztársaság bukása után a Kereskedelmi Minisztérium sikertelen politikai vizsgálatot folytatott ellene, amit 1919. november 4.-én a 6.539/el. sz. határozatával meg is szüntetett.

Elemér, mint a Kereskedelmi Minisztérium kiküldöttje két éven át **az Országos Menekültügyi Hivatalban működött, melynek már megszervezésében is részt vett**. A magyar kormány 1919-ben mint **miniszteri titkárt** az erdélyi menekülteket segítő főosztályra, ma a VIII. Bródy Sándor utca 8. sz. alatti Magyar Országgyűlés Képviselőházba rendelték, aminek impozáns épülete manapság a Magyarországi Olasz Kultúr Intézetnek ad otthont. S bár ez a „minisztérium” már november végén megszűnt, az egyik osztály gróf Bethlen István miniszterelnök háttérirányításával tovább működött, majd átalakult Béke-előkészítő csoporttá. Az osztály a megszállt területeken történt jogsérelmekről gyűjtött információkat, illetve az erdélyi magyar vezetőkkel, a román kormányzattal és a keleti antant seregek főparancsnokságával tartotta a kapcsolatot. Az osztály rövid ideig működött. 1921. augusztus 31-én nevezik ki **miniszteri osztálytanácsossá**.

Megírja az **„Ezeréves álm ” c. regényét**, amit Budapesten a Pfeifer Kiadónál adott ki 1921-ben és a regényen kívül még négy elbeszélést is tartalmaz. A könyv mesészerűen ír le egy az első világháború véres valóságának idején játszódó szerelmi történetet és a kommunista (bolsevista) tanokkal megfertőzött orosz hadseregről mond éles kritikát.

1926-ban Párizsba, 1927-ben Londonba tett tanulmányutat.

Elemér nagyapát, mint az akkori kormánypárt, a Keresztény-Keresztyén Kisgazda-, Földmíves és Polgári Párt (Egységes Párt) hivatalos jelöltjét a Heves vm.-i 4. választókerület tagjai 1926. december 10.-én egyhangú választással, nemzetgyűlési képviselővé választották.

Minisztériumi állását ekkortól szüneteltette. Az országgyűlési képviselők Névjegyzékébe 1927. február 1-vel vették fel 57. számmal. Még aznap kisorsolták helyét a képviselőház tagjainak tanácskozó osztályába is. A névjegyzék a 3. tanácskozó osztályban tünteti fel a 14. számú helyen. Ha ma megjelöljük az Országközi Dokumentumok keresőjében a nevét, **951 alkalommal jelenik meg a Gáspárdy név**. Az 1927 -1932 közötti országgyűlési ciklusban több lényeges törvényjavaslatnak volt előterjesztője, így előadó szónoka, de sokszor csak rövid beszámolóval vagy beszólással volt jelen.

A következő, **1931-es** választási ciklus során Elemér nagyapát – **ezúttal is egyhangú választással, ugyancsak a Heves vm.-i 4. (hevesi) választókerületben – ismét országgyűlési képviselővé választották**, így országgyűlési képviselői mandátuma, parlamenti munkája két cikluson keresztül tartott. Az 1931. és 1936. közötti országgyűlési ciklusban is több fontosabb törvényjavaslat vitájában szólalt fel.

Országgyűlési mandátuma 1935. március 15-én lejárt, az azévi képviselői választáson pedig már

nem kívánt indulni, ezért újra szolgálattételre jelentkezett. A fennálló rendelet szerint korábbi állásába vagy rangjának, képesítésének megfelelő állásba kellett ilyenkor kinevezni az illetőt. Abban az időben a Kereskedelmi és Közlekedési Minisztérium vasúti szakosztályán, ahová beosztották, üres miniszteri tanácsosi állás nem volt, viszont a MÁV-nál megfelelő üres állás rendelkezésre állt, ezért előbb **MÁV-főtanácsossá**, majd a **MÁV igazgatóhelyettesé nevezték ki.**

Kinevezését sok napilap megtámadta: A *Magyarság*, az *Esti Kurir*, a *Nyolc Órai Újság* és több vidéki újságban is megjelentek valótlan, a tényeket nem ismerő körülmények és vádaskodások. Megtámadták a parlamentben is. *Dulin Jenő* országgyűlési képviselő a Képviselőház 1936. évi március hó 18.-án tartott ülésén adott be ellene interpellációt, amelyben szövé tette Gáspárdy Elemér volt országgyűlési képviselőnek m. kir. államvasúti igazgatóhelyettesé történt kinevezését és nyugdíjazását. Ennek kapcsán a képviselő két kérdést tette fel Rakovszky Tibor jegyzőnek:

1. van-e tudomásom arról, hogy Gáspárdy Elemér soron és státuson kívül MÁV igazgatóhelyettesé nevezték ki és a kinevezés után pár hét múlva nyugállományba helyezték ?
2. továbbá, hogy milyen alapon és okból történt a kinevezés és mely körülmények tették szükségessé a nyugdíjazást?

Az országgyűlés képviselőházának 120. ülésén 1936. évi április hó 29.-én, szerdán, **Winckler István** kir. kereskedelemi- és közlekedésügyi miniszter írásban válaszolt az interpellációra, amit teljes terjedelmében a mellékletben közlök. Itt csak annyit emelek ki a miniszteri válaszból, hogy Dr. Gáspárdy Elemér korábban tényleges szolgálatot teljesített a minisztérium vasúti szakosztályán ezért illetménye szempontjából a miniszteri tanácsosi állást leginkább megközelítő igazgatóhelyettesi állásra jogosult, nem volt szabályellenes, nem egyedi eset, nem állt példa nélkül.

Nagyapám fontosnak tartotta közölni a történéseket az őt megtámadó újságok szerkesztőivel.

Elemér kinevezése után a személyét érintő sok intrika miatt – még abban az évben (1935) saját maga kérte a MÁV elnökétől nyugdíjazását, így pozíciója elnyerése után mindössze négy héttel nyugállományba is került

Hevesvezekényi birtoka a háborút követően az államosítás sorsára jutott. A Hevesvármegyei Földbirtok Rendező Tanács **1945. június 9-i határozatával** kimondta a 116 kat. hold (ebből 79 hold szántó, 11 hold rét, 24 hold legelő, 2 hold egyéb) terjedelmű birtok egészben való igénybevételét s azt csakhamar téteszesítették. Az I. fokú döntés ellen az Országos Földbirtokrendező Tanácshoz fellebbezett ugyan, de eredménytelenül. Enyhe vigaszt jelent, hogy az 1991. évi XXV. tv. alapján több leszármazója részesült az elvett föld utáni kárpótlásban. Én nem tartottam rá igényt. Elemér a (II.) Török u. 6. I. em.-i tágas négy szobás lakást családjával 1924-től kezdődően 1934-ig bérelte. Ezután, 1934-ben költöztek a Géza bátyjához igen közel eső, a II., most: I. ker Szilágyi Dezső tér 7. földszintjén levő, Dunára néző, elegáns lakásba.

Elemér szőke hajú, kék szemű, vékony csontozatú, alacsony, bajuszos férfi volt. Markáns közéleti megnyilvánulásai mellett a magánéletben határozatlan, de indulatos ember volt, ugyanakkor élt-halt a tréfáért, helyzetkomikumokért. Állandóan rímeket faragott, s azokat az élőbeszédbe is beépítette. A viccekkel különösen a gyermekeket szórakoztatta. Nagyon szeretett sakkozni. A kockás tábla látványa újabb rigmusok költésére sarkallta. Szenvedélyes dohányos volt. Egy kézzel, zsebben sodorta a cigarettát, mint egy angol lord. Német és francia nyelven beszélt. Minden forradalmisága ellenére ellenezte a női emancipációt: hallani sem akart arról, hogy unokája, Tömösváry Johanna az egyetemre jelentkezék.

A Budai Katolikus Kör választmányi tagjaként részt vett a hitélet ébrentartásában. Szabad idejének

megszokott időtöltése a versírás volt, ez a szenvedély idősebb leányára, Sáríkára is átragadt. Szívesen fogadott vendégeket, ezeknek mindig pontosan a megbeszélt időpontban kellett érkezniük.

A II. világháború után a kommunista államhatalom nem csak minden földbirtokától és ebből származó jövedelmétől fosztotta meg, hanem elvették tőle a nyugdíját is, lakásukba társbérletet helyeztek el. Személyzeti szobájukat kiadták albérletbe. Felmerült a kitelepítés veszélye is. Megkeseredett.

Szüleim támogatták őket anyagilag. Minden ünnepet nálunk töltöttek. Édesanyám ezért vállalt zongoratanári állást Budapest peremkerületében Csepelen, majd Budajenőn.

Sáríka nagymamám barna hajú, idős korára is szép arcú, törékeny termetű, szelíd természetű volt. Amikor náluk voltam többnyire a friss pogácsa illata töltötte be a szobát, s tudtam, hogy nekem van a legszebb, a legügyesebb nagymamám a világon, aki engem nagyon szeret, aki türelmesen, örömmel varrta nekem a ruhákat. Nagyapám ült a nagy ebédlőasztal mellett a bőrszéken, itta a hígított fehérbort, cigarettázott, nem sokat mosolygott, de mindig éreztem, hogy örül nekem. Otthonukban úgy tűnt, mintha minden rendben lenne. A társbérlet, az albérlet, a napi megélhetés nehézségei, a hideg konyha, a hideg szoba (amiben nem tartózkodtak) nekem nem tűnt fel. A múltból, súlyos veszteségeikről soha nem hallottam őket beszélni, nem hallottam panaszszavukat sohasem. Nagymamám halála volt az első komoly veszteség, amit átéltem a családban. Mélyen megrázott, s ma is bennem van a fájdalom, amit akkor éreztem. Elemér nagyapám egyedül maradt egy rövid időre, de szívásztmája idősebb korára felerősödött, súlyosbodott, még a pusztasjárás is igen nagy megerőltetést jelentett neki. Panaszait továbbra sem hallottam. Végül halála is erre vezethető vissza. Magas kort megérve 1963. május 27-én szívelégtelenségben hunyt el. Életük számomra örök példa maradt! Budapesten a Farkasréti temetőben temették el, ugyanabba a sírba, ahová hitvesét 1962. július 6-án. Közös sírjuk nem lett időben megváltva!

1943. február 5-én és 1962. október 7-én kelt végrendeleteiben vagyonának lemenői közötti felosztásáról gondoskodott.

Nagy öröm számomra és gondolom mindannyiunk számára, hogy nagyapáról több korabeli lexikon megemlékezik. A Széchényi Könyvtárban megtalálva mindegyiket, kinyithattam és olvashattam, dokumentálhattam ezeket. Az első ciklusban több mint ötven beszédet tartott, melyben sürgette a gazdasági bajok orvoslását, erélyesen állást foglalt a nagy fizetések ellen, az álláshalmozások ellen a trösztök, a kartellek ellen, a közüzemek és a nagybankok ellen. Hangoztatta az iparosodás szükségességét. Több törvényjavaslatnak volt a parlament előadója ezen felül a kerületének mérhetetlen szolgálatokat tett.

Puritán és egyenes gondolkodású embernek tartották barátai és ellenfelei.

Végezetül öröm a család számára, hogy **Dr. Gáspárdy Elemér** jogász, országgyűlési képviselő és **Dr. Gáspárdy Géza** orvos (Eger, 1901 - Budapest, 1975), az Irgalmasok Budapesti Kórházának adjunktusa, majd a Császár Fürdő főorvosa a Gáspárdy Emlékkönyvek szerkesztőinek nagyapja egy lexikonban szerepelnek, amit **Gulyás Pál** összeállításában, 1992-ben adott ki az Argumentum kiadó. Ugyanazon az oldalon **Gáspárdy Katinkáról** (Eger, 1866 - Eger, 1944) is írnak, aki az Egeri Városi Zeneiskola alapító zongoratanára volt.

Összeállította: Dékányné dr. Ferenczy Judit

Dr. Gáspárdy András és Dr. Gáspárdy László : Gáspárdy Emlékkönyv. Budapest, 1993. 175 ol.
Dr. Gáspárdy András és Dr. Gáspárdy László : Gáspárdy Emlékkönyv. Budapest, 2009. 504 ol.

Gáspárdy Elemérre vonatkozó részek: szövegek, adatok, fényképek, honlapunkon teljes terjedelmében felhasználásra kerülhettek. Hálásan köszönöm munkájukat!

1. melléklet :

A Képviselőház 1936. évi március hó 18.-án tartott ülésén *Dulin Jenő* országgyűlési képviselő Gáspárdy Elemér ellene beadott szóbeli interpellációjára **Winckler István** kir. kereskedelemi- és közlekedésügyi miniszter adott írásbeli választ. A válasz az Országgyűlés képviselőház 120. ülésén 1936 április 29-én, szerdán hangzott el.